ši gyvenvietė tęsiasi iki pat Ešerinio ežero P pakrantės ir yra kur kas didesnė, nei dabar saugoma kultūros paveldo vertybės teritorija.

Vėlyvuoju mezolitu – vėlyvuoju neolitu datuojamos gyvenvietės kultūrinis sluoksnis aiškiai neišsiskyrė. Galbūt šioje vietoje jis permaišytas dar viduriniajame geležies amžiuje, nes viename horizonte aptikti radiniai datuotini ir neolitu, ir VII a.

Šios gyvenvietės ateities tyrimai būtų labai perspektyvūs. Itin svarbu atkreipti dėmesį į tai, jog Lietuvoje yra labai nedaug tyrinėtų viduriniojo geležies amžiaus gyvenviečių, todėl Varėnio ir Ešerinio ežerų apylinkių senovės gyvenviečių tyrimai suteiktų svarbios ir moksliniu požiūriu labai reikalingos informacijos apie Lietuvos gyventojus ir jų gyvenseną šiuo laikotarpiu.

The 2016 Field Evaluation at Glūkas Ancient Settlement VII

In 2016, two test pits (a total of 8 m^2) were excavated at Glūkas Settlement VII (Varėna District, Southeast Lithuania) (Fig. 1). A 20 cm thick cultural layer was found in test pit 1 at a depth of 45 cm. Some flint artefacts (Fig. 2), flint flakes, and sherds of hand built pottery were found in a cultural layer of yellow sand. The remains of a hearth were found at a depth of 80 cm in test pit 1.

Based on the results of the investigation, it can be assumed that an ancient settlement had existed between the River Varėnė and Lake Ešerinis during the Late Mesolithic–Late Neolithic and Middle Iron Age. Its further excavation would provide significant scientific information.

Vytautas Juškaitis

Žvalgomieji tyrimai Šventosios gyvenvietėje

2017 m. Šventosios senovės gyvenvietėje (UK 1813), 2 ha dydžio plote, Sėlių g. 12, 14, 15, 19, Sergiškių g. 19, 22, 24, Žiemgalos g. 24, Palangos mieste, atlikti žvalgomieji tyrinėjimai (1 pav.), nes ateityje čia planuojama statyti gyvenamuosius namus ir tiesti gatves. Šio ploto cen-

1 pav. Situacijos planas: 1 – Šventosios senovės gyvenvietės teritorija; 2 – žvalgomųjų tyrinėjimų vieta. V. Juškaičio brėž.

Fig. 1. Situation plan: 1 – territory of Šventoji Ancient Settlement; 2 – evaluated location.

trinėje ir V dalyje archeologinius tyrimus 1967 ir 1982 m. atliko R. Rimantienė. Čia ji ištyrė 8 šurfus ir aptiko keramikos, gintarinių ir titnaginių dirbinių, pasitaikė gyvūnų kaulų ir dantų (Rimantienė R., *Akmens amžiaus žvejai prie Pajūrio lagūnos*, V., 2005, p. 420–421). Taip rasta Šventosios 22-oji radimvietė.

2017 m. darbai vyko dviem etapais. Pirmojo etapo metu ištirti 194 šurfai, kurių bendras plotas 200 m². Šurfai kasti tolygiai padengiant visą plotą. 192 šurfai – 1x1 m dydžio, du šurfai – 2x2 m dydžio. Tyrinėtas 200 m² dydžio plotas. Archeologinių žvalgomųjų tyrimų metu po velėna visame tyrinėtame plote aptiktas 25–70 cm storio dirvožemis – pilkas durpingas smėlis. Šurfuose dirvožemyje aptikta titnaginių radinių, gintaro nuoskalų, akmeninių pasvarų, gyvūnų kaulų. Po dirvožemiu fiksuotas rusvas, baltas arba gelsvas jūrinis smėlis – įžemis. Šis sluoksnis vadinamas įžemiu, nes nei jame, nei giliau radinių neaptikta. Po jūrinio smėlio sluoksniu tirto ploto centrinėje ir V dalyse, 0,7–1,3 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus aptinkamas durpių arba durpingo smėlio sluoksnis, kuriame jokių radinių nebuvo. Daugiausia archeologinių radinių aptikta centrinėje tiriamo ploto dalyje. Tik pavienių radinių aptikta tirto ploto Š ir P dalyse. Jie datuotini IV–III tūkst. pr. Kr. Jokių radinių neaptikta tirto ploto R dalyje. Žvalgomųjų tyrimų metu šurfuose aptikta 17 titnaginių radinių, 4 akmeniniai pasvarai, 9 gintariniai dirbiniai, kaulinio dirbinio ašmenų fragmentas, gyvūnų kaulų. Šurfe 51, pilko perarto smėlio sluoksnyje rastas 1,6x1,2x 0,3 cm dydžio perdegęs neaiškaus gludinto titnaginio dirbinio fragmentas. Kiti tyrimų metu aptikti titnaginiai radiniai yra 15 nuoskalų ir skeveldra. Visi 4 šurfuose rasti akmeniniai pasvarai yra iš smiltainio. Šurfe 66, perarto durpingo smėlio sluoksnyje rastas 2,1x0,9x0,4 cm dydžio kaulinio dirbinio (kaltelio?) ašmenų fragmentas. Šurfe 126, perarto pilko smėlio sluoksnyje aptiktas gintarinės sagos ruošinys (2 pav.). Saga gludinta, užapvalintais kampais, stačiakampio formos, 2,6x2,3x0,7 cm dydžio, nuskilusiais kraštais. Šurfe 152, perarto pilko durpingo smėlio sluoksnyje aptiktas neaiškaus 9,5x8,5x4 mm dydžio gintarinio dirbinio ruošinio fragmentas. Kiti aptikti gintariniai radiniai yra nuoskalos.

2 pav. Šurfe 126 aptiktas gintarinės sagos ruošinys. V. Juškaičio nuotr.

Fig. 2. An amber button blank found in test pit 126.

Baigus kasti šurfus, tyrinėtas plotas, kur įmanoma, buvo suartas ir apie 1,5 ha plote atlikti žemės paviršiaus vizualiniai žvalgymai. Paviršiniai žvalgymai vykdyti sistemingai, judant tiesėmis, maždaug kas 2 m. Žvalgant centrinėje dalyje aptiktos 2 titnaginės nuoskalos ir 2 gintariniai radiniai (nuoskala ir skeveldra).

Centrinėje ploto dalyje šurfuose ir vizualinio žvalgymo metu aptiktus radinius galima susieti su R. Rimantienės aprašyta Šventosios 22-ąja radimviete.

The Field Evaluation in Šventoji Ancient Settlement

In 2017, an evaluation (194 test pits totalling 200 m²) was conducted at Šventoji Ancient Settlement (Fig. 1). A 25–70 cm thick layer of topsoil: grey peaty sand was discovered throughout the evaluated area. Flint finds, amber flakes (Fig. 2), stone net weights, and animal bones were found in the topsoil in the test pits. The finds date to the 4th–3rd millennia BC. After the test pitting had been completed, the area was ploughed where possible and systematically fieldwalked, which yielded isolated flint and amber finds.